

2013

www.gss.rs

Начелништво Горске службе спасавања Србије

(фотографије коришћене у тексту су са акција и вежби спасавања ГСС Србије)

ГОРСКА СЛУЖБА СПАСАВАЊА СРБИЈЕ

Горска служба спасавања Србије – циљеви, задаци, домени рада и могућности, план успостављања и развоја система спасавања, обука, организациона структура, територијална организација, итд.

Горска служба спасавања Србије

Горска служба спасавања (ГСС) је добровољна и непрофитна организација чији је основни циљ помоћ и спасавање у неприступачним планинским и урбаним условима. Спасити људски живот, помоћи човеку у невољи основни је задатак ГСС-а.

ГСС су 1952. године основали искусни алпинисти, док данас Горску службу спасавања сачињава око 150 активних спасилаца, од којих су многи искусни планинари, високогорци, алпинисти, спортски пењачи, спелеолози, рониоци, скијаши и параглајдери.

Законом о ванредним ситуацијама, Горска служба спасавања Србије је уврштена у чиниоце заштите и спасавања у Србији и дефинисана као стратешки партнер Сектора за ванредне ситуације МУП-а Србије за извођење спасавања на неприступачним теренима. Начелник Горске службе спасавања Србије је члан Републичког штаба за ванредне ситуације.

ГСС је члан међународне спасилачке организације за површинско спасавање - IKAR-CISA (Internationale Kommission Für Alpines Rettungswesen - Commission Internationale de Sauvetage Alpin), као и међународне спасилачке организације за спасавање у подземљу – ECRA (European Cave Rescue Association), и свој рад усаглашава са препорукама ових организација.

Домени спасилачких акција

Горска служба спасавања обучава и опрема своје спасилачке тимове и спасиоце за извођење свих врста спасилачких акција у различитим доменима:

Спасавање на скијашким теренима

ГСС Србије на скијашким теренима организује претраге за изгубљеним скијашима, врши пружање прве помоћи повређеним лицима и организује транспорт повређених до здравствене установе.

- у скијашком центру Копаоник о безбедности скијаша у сваком тренутку брине 12 спасилаца Горске службе спасавања Србије

- по пријему позива о повређивању скијаша на стази, спасиоци долазе до повређеног, пружају прву помоћ, припремају повређеног за транспорт и транспортују га до здравствене установе

- у скијашком центру Златибор у сваком тренутку дежурају 3 спасиоца Горске службе спасавања Србије

- за транспорт озбиљнијих повреда на скијашким теренима, поред моторних санки, гусеничара и спасилачког чамца, користи се и табач

- за бригу о безбедности скијаша на Старој планини у сваком тренутку задужена су 4 спасиоца ГСС Србије

- спасиоци ГСС-а на скијашким теренима су у приправности 24 сата 7 дана у недељи

У случају неисправности у раду жичара, спасиоци ГСС-а евакуишу скијаше из корпи. Спасиоци ГСС-а обезбеђују и сва такмичења и манифестације у скијашким центрима.

- када је жичару услед кvara немогуће покренути на који начин, скијаше из корпи евакуишу спасиоци ГСС-а

- спасиоци ГСС-а обезбеђују такмичења у алпском и нордијском скијању, али и манифестације и фестивале у скијашким центрима

- спасиоци ГСС-а организују и спасавања лица из лавина, користећи за то предвиђену опрему

- скијаше је са жице неопходно евакуисати у што краћем времену због опасности од потхлађивања

ГСС Србије изводи спасилачко дежурство у скијашким центрима и у току летње сезоне ради безбедности заљубљеника у природу, шетње у природи, планинара, љубитеља планинског трчања и планинског бициклизма. Поред збрињавања повреда и транспорта повређених до здравствене установе, спасиоци ГСС-а организују претраге за изгубљеним лицима. У случају неисправности жичара, које лети раде због панорамских возњи и превоза бициклиста на врх, спасиоци безбедно евакуишу људе на земљу.

- до застоја рада жице може доћи и лети, када је неопходно евакуисати панорамисте и бициклисте

- у току летњег дежурства на скијалиштима спасиоци брину о пешацима, планинарима, бициклистима, параглајдеристима...

ГСС Србије обезбеђује скијашке центре од дана њиховог отварања: на Копанику од 1980. године, на Старој планини од 2006. године и на Златибору од 2007. године. На све три планине, годишње се збрине преко 1000 повреда. Због природе скијашког спорта, повреде су доста честе и неретко прилично озбиљне, што захтева брзо лоцирање повређеног и пружање неопходне прве помоћи.

Спасиоци ГСС Србије на скијашким теренима су одлични скијашки и добри познаваоци планине.

- у збрињавању повреда на скијалиштима користе се најсавременија медицинска средства

- по извршеној имобилизацији, повређени се транспортује до здравствене установе

Спасавање у општим планинским условима

Спасиоци ГСС-а спасавање у општим планинским условима изводе кроз организацију претраге за повређеним лицем, пружање прве помоћи и евакуацију људи у невољи или повређених особа.

Екипе ГСС-а годишње врше спасилачко обезбеђење преко 20 планинарских тура и акција (обезбеђују се све републичке акције ПСС-а и поједине планинарске акције на позив планинарских друштава), обезбеђују се Камп планинара Србије, Камп спелеолога Србије и Камп алпиниста Србије.

- све веће планинарске туре и акције изводе се под будним оком спасилаца ГСС-а, који акције прате и обезбеђују

- број учесника планинарских акција неретко прелази и бројку од 1000 планинара, па у спасилачко обезбеђење акције може бити укључено више бројних екипа ГСС Србије

- спасилачки тимови који врше спасилачко обезбеђење планинарских акција морају бити опремљени свом опремом неопходном за пружање прве помоћи, опремом за транспорт повређених, али и техничком опремом неопходном за осигуравање транспорта и спасавање и на најнеприступачнијим теренима

У току године у општим планинским условима спасиоци ГСС-а учествују у преко 50 интервенција тражења несталих или збрињавања повреда на неприступачним теренима.

- и случајеви безазлених повређивања у овим условима захтевају брзу и одлучну акцију спасилаца

- код озбиљнијих повреда до изражаја у пуном смислу долази тимски дух и увежбаност спасилачких екипа и за најзахтевније задатке

Спасавање у стени

Спасиоци који сачињавају тим за спасавање у вертикалним условима ГСС-а су посебно обучени и опремљени за извођење спасавања из стене. ГСС усваја и развија специјалне стратегије и технике за претрагу, лоцирање, приступ, помоћ и евакуацију људи у невољи у стени.

Под спасавањем у стени се подразумева пружање помоћи и спасавање пењача из алпинистичких смери, спасавање из кањона, али и у свим срединама где је за приступ и евакуацију повређеног неопходно користити специфичну опрему и процедуре за вертикална спасавања.

- за извођење спасавања у стени потребна је велика количина специфичне опреме

- за извођење спасавања у стени неопходан је и велики број посебно обучених спасилаца

Спасиоци тима за спасавање у вертикалним условима, који изводе спасавања у стени су искусни пењачи, високогорци и алпинисти. Да би неко могао да се кроз ГСС обучава и усавршава за спасавање из стене, леда, кањона и др. неопходно је да има стаж и искуство у бављењу алпинизмом.

- сваку од интервенција спасавања карактерише широк спектар различитих специфичности

- након што се повреде збрину, повређеном приступа пратилац носила са носилима

- пример спасилачке инсталације за хоризонтално-вертикални транспорт повређеног

- спасилачка екипа прихвата повређеног у носилима

Спасавање у стени карактеришу врло компликовани услови приступа, збрињавања и евакуације повређених. До изражаја долази значај увежбаности спасилаца за извођење спасавања у стени, али и значај брзог транспорта спасилачких екипа и опреме до локације несреће.

- за брз приступ локацији несреће честа је потреба за коришћењем хеликоптерског транспорта спасилаца

- медицински тим ГСС-а доста често мора да збрињава повреде и на најнеприступачнијим местима

Спасавање из јама и пећина

Тим за спасавање у вертикалним условима ГСС Србије реагује и у случају повређивања у спелеолошким објектима (јамама и пећинама). Спасавање из јама спада у ред најтежих и најзахтевнијих акција спасавања. Спасавање у јамама отежава компликован приступ повређеном, тешки услови у којима се пружа прва помоћ и безбедно одржава сигурност и комфор повређеног, као и уско и најчешће вертикално окружење у ком је неопходно транспортовати повређеног у носилима. Осим тога, поред великог број специјално обучених спасилаца, за извођење акције у овим условима потребна је и велика количина спасилачке опреме да се осигура да не дође до потхлађивања повређеног, да се осигура поуздана комуникација међу спасиоцима и спасилачким екипама, да се спасилачка инсталација за евакуацију постави у најкраћем року и др.

- за извођење спасавања из јама и пећина потребна је велика количина специјалне опреме:

- лична опрема спасилаца
- опрема за приступ спасилаца
- медицинска опрема
- опрема за утопљављање повређеног и прављење бивака
- опрема за евакуацију повређеног
- опрема за транспорт повређеног

- акција спасавања из спелеолошког објекта изводи се строго по унапред договореном плану акције где свака екипа има јасно дефинисано место и задатак

- спасилац-лекар медицинског тима ГСС-а први приступа повређеном, процењује стање и отклања непосредну опасност по живот повређеног; након тога пружа прву и хитну медицинску помоћ, утопљава повређеног и прави бивак за њега да осигура комфор док спасилачке екипе не заврше са постављањем спасилачких инсталација за евакуацију

- услови у којима се спасавање изводи (скучен простор, доста воде, мрак и хладноћа) умногоме отежавају постављање спасилачке инсталације

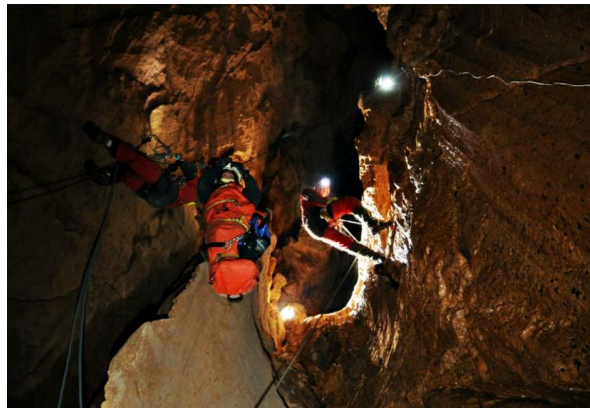
- спасилачке екипе на додељеним локацијама у објекту извршавају своје задатке

- живот повређеног зависи од спретности и увежбаности спасилачких екипа

- транспорт повређеног мора да тече без застоја, било да се ради о хоризонталном...

- ...било о вертикалном транспорту носила

Спасавање из спелеолошких објеката изводе спасиоци тима за спасавање у вертикалним условима, који су искусни спелеолози. Да би неко могао да се кроз ГСС обучава и усавршава за спасавање из јама и пећина, неопходно је да има велики стаж и искуство у бављењу спелеологијом.

Горска служба спасавања Србије је један од оснивача Европске асоцијације за спасавање из спелеолошких објеката (ECRA) и своје технике и процедуре усклађује са препорукама ове међународне спасилачке организације.

- спасавање је успешно завршено тек након што се повређени, који је евакуисан из објекта, транспортује до возила којим ће бити превезен до најближе здравствене установе

Спасавање у урбаним условима

Горска служба спасавања Србије обавља спасавања и у урбаним условима. Ту спада спасавање са високих зграда и грађевина, и садејство са јединицама Сектора за ванредне ситуације МУП-а Србије у спасавању и отклањању последица у случају елементарних непогода као што су поплаве, велики снег, земљотреси, пожари и сл.

- спасавање са 115 метара високог пилона Моста преко Аде

- у спасавању са високих зграда и грађевина се користе технике и опрема за спасавања у стени

- о стању повређеног у току транспорта у сваком тренутку брине пратилац носила

- акција се рачуна успешно окончаном тек по предаји повређеног екипи Хитне помоћи

У спасавању са високих зграда и објеката, као и из рушевина, користе се идентичне процедуре, технике, али и опрема, која се користи за извођење спасавања из јама или из стене, па се ангажују спасиоци тима за спасавање у вертикалним условима са великим искуством у спасавању на стени и у јами.

На отклањању последица елементарних непогода учествују спасиоци свих специјалности на тражењу, лоцирању, приступу повређеним особама, тријажи и пружању прве помоћи, транспорту до теренске амбуланте ради даљег медицинског збрињавања, али и на отклањању последица катастрофе и уклањању опасности по угрожене.

- након збрињавања повреда повређени се упакује у одговарајуће спасилачко носило

- вежба спасавања повређеног са крова Хале 1 Београдског сајма

- добра координација екипа је предуслов сваке успешне спасилачке акције

- екипе ГСС Србије редовно демонстрирају процедуре и могућности службе за спасавање у урбаним условима на Сајму заштите и безбедности

Развој Горске службе спасавања Србије

Статистика

Наша база података садржи листу свих спасилаца на планини, чланова ГСС (са свим њиховим релевантним подацима), листу свих ранијих повреда и одрађених акција (спелеологија, алпинизам) од 1996. године. Најважнији подаци који нам показују озбиљност рада Горске службе спасавања су:

- У досадашњем раду, чланови ГСС-а су збринули преко 15.000 повреда.
- У току године, наши спасиоци збрину преко 1000 повређених на скијалиштима и неприступачним планинским теренима и преко 50 спасилачких интервенција (претрага и спасилачких акција), у свим деловима земље.

- спасилачка служба доста улаже у набавку и тестирање опреме за извођење спасавања у свим доменима

- бољом опремљеношћу и самосталношћу службе подиже се ниво безбедности на неприступачним теренима и подижу могућности ГСС-а

- спасиоци ГСС Србије, користећи се свим расположивим средствима, без проблема долазе до сваке локације где је њихово присуство неопходно

Обука

ГСС Србије највише времена и средстава улаже управо у обуку, јер је добра и систематска обука полазиште за добијање квалитетних спасилаца, па самим тим и

врхунске спасилачке службе, спремне да одговори на сваки од добијених задатака на подизању безбедности, заштити и спасавању грађана.

Основни курс ГСС је полазна обука за заинтересоване скијаше, планинаре, алпинисте, спелеологе, рониоце и све оне који се интензивно баве неком од ових активности. По успешно завршеном курсу и положеним испитима, полазници курса постају кандидати за чланове ГСС, тако што по завршетку једногодишње праксе постају спасиоци приправници у општим планинским условима и на скијашким теренима и имају могућност да се кроз наредне обуке усавршавају у спасилачком раду.

Према плану обука ГСС Србије, редовно се одржавају следеће обуке: Семинар спасавања из лавина, Семинар оријентације, Семинар о претрагама, Курс спасавања из спелеолошких објеката, Курс спасавања из стене, Курс скијања, Курс турно скијања, итд.

Обуке за водиче претражних паса и хеликоптерске спасиоце се не обављају код нас, већ у иностранству. Досад су одржане обука за хеликоптерског спасиоца по модулу А, организована од стране Министарства одбране Републике Словеније (2006. и 2007. године), обука за хеликоптерско спасавање, организована од стране Министарства одбране Босне и Херцеговине (2009. и 2010. године) и обука за хеликоптерског спасиоца организована од швајцарског Ер Цермата у Хрватској (2012. године). Постоји идеја да се обуке за хеликоптерско спасавање изводе и у Србији, ради унапређења хеликоптерског спасавања у нашој земљи, смањења трошкова обуке и бољег повезивања свих елемената заштите и спасавања у Србији кроз заједничко извођење обука и акција спасавања.

Лиценца

Ниво спремности спасилаца за учешће на спасилачким дежурствима, спасилачким обезбеђењима и спасилачким акцијама непрекидно се проверава. Спасиоци ГСС Србије дужни су да једном годишње положи испите из физичке припремљености, писмени и усмени испит из медицине и испит технике евакуације жичаре, да би добили дозволу за рад (спасилачку лиценцу) која важи годину дана. Поред ове, основне лиценце, спасиоци тима за спасавање у вертикалним условима имају обавезу да полажу испите за добијање дозволе за спасавање у вертикалним условима, која се обнавља на две године.

Спасиоци ГСС Србије су изразито обучени за спасавање у свим срединама, а многи су сертификовани и на међународном нивоу.

Опрема

За извођење спасавања на неприступачним теренима неопходна је велика количина разноврсне, квалитетне опреме: лична опрема спасилаца (спасилачка униформа), опрема за пружање прве и хитне медицинске помоћи, опрема за приступ повређеном (опрема за спелеологију, опрема за алпинизам, скијашка опрема...), опрема за евакуацију (опрема намењена искључиво за спасавање), опрема за комуникацију, опрема за оријентацију, итд. Опрему ове врсте карактерише висока цена набавке, али и ограничено време коришћења.

Организациона структура Горске службе спасавања Србије

Највиши орган одлучивања у ГСС Србије је Скупштина ГСС. Скупштину чине сви чланови ГСС. На две године се организује изборна скупштина на којој се бира најважније тело Горске службе спасавања - **Начелништво**. Начелништво је седмочлано управно тело чији су задаци и примарни циљеви: стратешко планирање, расподела ресурса, синхронизација и координација активности стратешког и оперативног нивоа, односи с јавношћу, координација са Сектором за ванредне ситуације МУП-а Србије, Војском Србије, Планинарским савезом Србије и другим релевантним субјектима, едукација, тренирање и развој Горске службе.

Према организационој структури ГСС-а, постоји 7 извршних тела - комисија. Сваку комисију сачињава Председник и два члана Комисије. Комисије и њихови задаци изгледају овако:

Комисија за спасавање на скијашким теренима бави се организацијом рада спасилачких тимова на скијашким теренима у току зимске и летње сезоне.

Комисија за спасавање у општим планинским условима бави се обуком и организацијом спасилачких тимова у општим планинским условима (обезбеђење планинарских тура, обезбеђење спортских такмичења и догађаја, претраге у општим планинским условима, претраге из лавина, претраге помоћу претражних паса ...) у складу са Правилником о чланству и звањима ГСС и укључивањем нових чланова у организацију и активности ГСС.

Комисија за спасавање у вертикалним условима бави се организацијом спасилачких тимова у условима техничког спасавања (у алпинистичким условима стене, снега и леда, спелеолошким условима, као и у урбаним условима, где се за приступ и транспорт унесређеног користе спелеолошке, алпинистичке, као и посебне спасилачке технике и хелихоптерско спасавање) у складу са Правилником о чланству и звањима ГСС, као и спровођењем обуке за спасиоце у звањима Спасилац у вертикалним условима и одржавањем нивоа обучености спасилаца са звањима Спасилац у вертикалним условима.

Комисија за обуку бави се организацијом обуке за спасиоце и спасилачке тимове за извођење спасавања у свим условима у складу са Правилником о чланству и звањима ГСС и Правилником о обуци ГСС.

Комисија за медицину бави се организацијом медицинског тима, достизањем и одржањем неопходног нивоа знања чланства ГСС-а за пружање прве помоћи и збрињавање унесређених.

Комисија за опрему у складу са потребама и могућностима брине о снабдевености ГСС-а опремом за извођење спасавања у свим условима: општим планинарским, на скијашким теренима, у условима стене, снега и леда, из спелеолошких објеката и у урбаним срединама.

Комисија за логистику бави се организацијом логистичког тима, организацијом логистичке подршке свих активности ГСС-а, а осим тога, прикупља, заводи и архивира комплетну документацију свих комисија, води евиденцију о свим члановима ГСС, њиховим звањима и активностима и бави се обрадом и анализом података.

У напорима достизања главних циљева, Горска служба спасавања реализује следеће задатке:

- Учествовање у стварању и тестирању нових узорака спасилачке опреме као и испитивање и представљање нових и унапређених спасилачких техника и метода.
- Разрада теоретских и хипотетичких проблема претраге, спасавања и преживљавања људи у невољи.
- Медијски и односи с јавношћу који укључују информисање и афирмисање на тему безбедног планинарења, као и консултације људи и органа власти о питањима сигурносних гаранција и понашања у урбаним и планинским катастрофама.
- Еколошке активности и заштита наших планина.
- Константни тренинзи, едукација и опремање спасилаца, спасилачких тимова и спасилачких екипа.
- Одређивање процедура и координација са релевантним субјектима у постизању веће брзине и већег квалитета спасилачких операција. Ови субјекти су локалне власти, штабови за ванредне ситуације свих нивоа, Сектор за ванредне ситуације, Министарство унутрашњих послова и Војска Србије и Планинарски савез Србије.
- Сарадња са иностраним спасилачким и другим релевантним организацијама. Ова сарадња се посебно односи на размену искустава, заједничке тренинге и операције, унапређивање метода тражења и спасавања, коришћење нове безбедносне и спасилачке опреме итд.

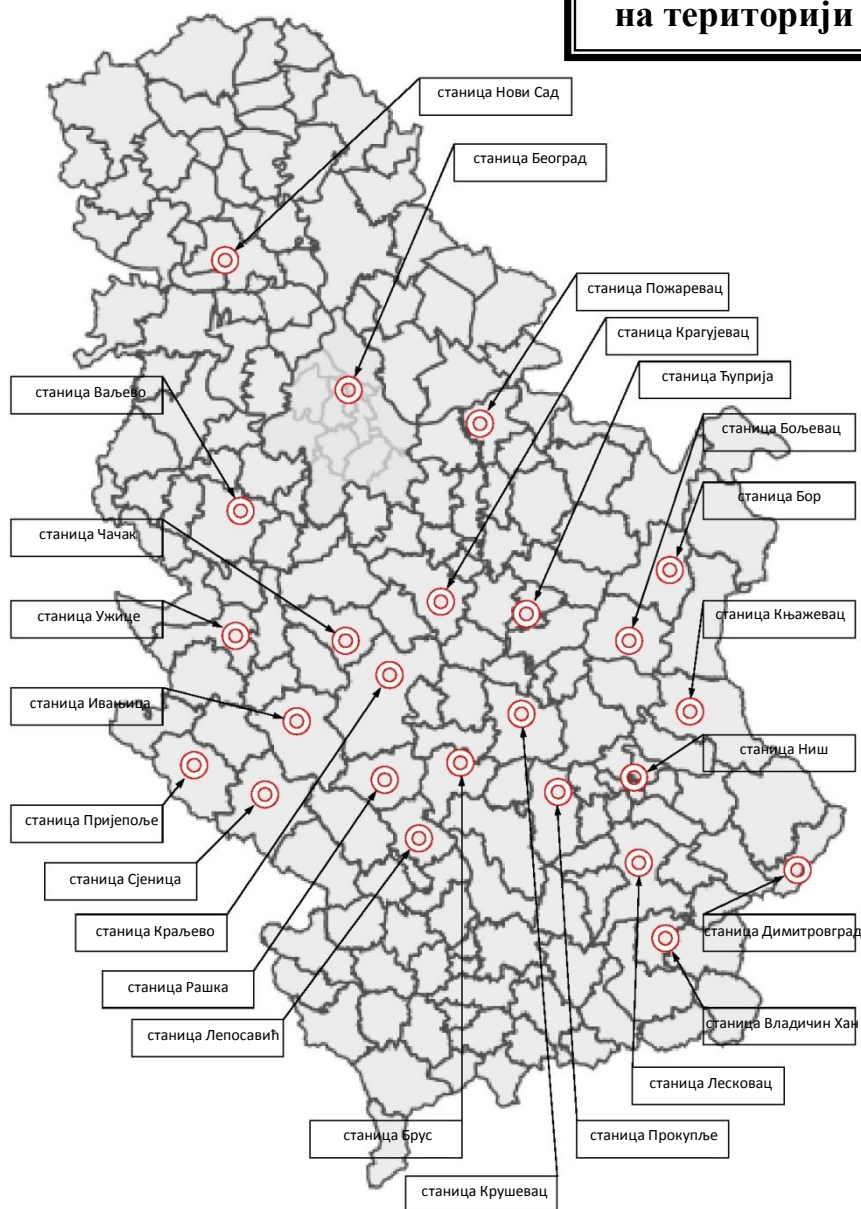
Територијална организација Горске службе спасавања Србије

Спасиоци ГСС Србије су организовани у станице ГСС по територији целе земље. Према плану развоја ГСС Србије, након анализе и процене броја и распореда спасилаца на територији Србије, географских одлика територије, административне поделе Републике Србије на управне округе и општине, нивоа потребе за станицом ГСС-а на појединој територији и потребом за афирмацијом малих средина, дефинисано је постојање наредних станица ГСС Србије:

Град Београд:	станица Београд
Јужнобачки округ:	станица Нови Сад
Колубарски округ:	станица Ваљево
Златиборски округ:	станица Ужице
	станица Пријеполје
	станица Сјеница
Моравички округ:	станица Чачак
	станица Ивањица
Рашки округ:	станица Краљево
	станица Рашка
Косовскомитровачки округ:	станица Лепосавић
Расински округ:	станица Крушевац
	станица Брус
Борски округ:	станица Бор
Зајечарски округ:	станица Бољевац
	станица Књажевац
Пиротски округ:	станица Димитровград
Топлички округ:	станица Прокупље
Јабланички округ:	станица Лесковац
Пчињски округ:	станица Владичин Хан
Нишавски округ:	станица Ниш
Поморавски округ:	станица Ћуприја
Браничевски округ:	станица Пожаревац
Шумадијски округ:	станица Крагујевац

Тренутно постоје станице ГСС у Београду, Крушевцу, Књажевцу и Бољевцу, док су у осталим местима ГСС станице у поступку формирања. Процес формирања ГСС станице је дуготрајан и захтева велику подршку локалне самоуправе: обухвата школовање спасилачког кадра у малим срединама, снабдевање станице опремом неопходном за извођење спасавања у различитим срединама, проналажење просторија и возила за потребе ГСС станице и др.

Распоред ГСС станица на територији Србије

Начелник ГСС је члан Републичког штаба за ванредне ситуације. До краја 2013. године је планирано укључење спасилаца у рад општинских, градских и окружних штабова за ванредне ситуације у срединама у којима то није већ учињено. На овај начин ће се убрзати формирање и развој ГСС станица и подићи на висок степен могућности ГСС станица за извођење спасавања у различитим доменима на локалном нивоу.

www.gss.rs